

Liek maksāt nodokli par nesaņemtu ienākumu

Autors: Zigfrīds Dzedulis

Valsts ieņēmumu dienests (VID) pieprasa pensionētajam rīdziniekam, politiski represētajam Andrim Mukānam samaksāt nodokli par vēl nesaņemtu ienākumu.

Pārdodot zemi, iekrīt parādos

“Pirms trim gadiem Dārziņos pārdevu ap 700 kvadrātmetru zemes gabalu. Tā kā pircējs nevarēja uzreiz samaksāt man visu prasīto summu, mēs vienojāmies, ka viņš to samaksās turpmāko septiņu gadu laikā, katru mēnesi pārskaitot man noteiktu daļu no šīs summas,” stāsta Andris Mukāns, “bet 2015. gada 11. decembrī no VID Nodokļu parādu piedziņas pārvaldes saņēmu vēstuli, ka par zemi gūto ienākumu neesmu deklarējis, tāpat no tā neesmu samaksājis iedzīvotāju ienākuma nodokli – kopā ar nokavējuma naudu – ap 400 eiro apmērā.”

VID pieprasījis Andrim Mukānam samaksāt šo summu līdz 2015. gada 28. janvārim... Ja nesamaksāšot labprātīgi, tad no 29. janvāra parādu un piedevām ar piedziņu saistītos izdevumus no viņa piedzīšot bezstrīda kārtībā VID amatpersona vai zvērināts tiesu izpildītājs.

“Par šo draudīgo vēstuli biju satriekts, no uztraukuma sacēlās asinsspiediens. Visus nodokļus vienmēr esmu maksājis godprātīgi un savlaicīgi, valstij neko neesmu bijis parādā. Un te pēkšņi man paziņo, ka esmu parādā un jau griežas kavējuma skaitītājs,” atzīst Andris. “Pirkuma līgumā pielīgto summu no zemes pircēja vēl nebiju saņēmis, tāpat man nebija tādu ienākumu, no kā būtu jāmaksā 15% iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Bet, kā izrādās, vēl nesaņemtais ienākums man bija jādeklarē, turklāt to jau apliek ar nodokli un skaita kavējumu 0,05% apmērā par katru nokavēto dienu.”

Jāmaksā par četriem nākamajiem gadiem

Kad VID pieprasītais ap 400 eiro parāds ticis samaksāts, pērn Andri Mukānu sagaidīja jauns pārsteigums. VID pieprasījis samaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli 1747,86 eiro apmērā, aprēķinātu par atlikušo pirkuma summu, kas pēc līguma noteikumiem pārdevējam bijis jāsaņem līdz 2021. gada vidum.

“Rakstiski lūdzu VID pagarināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājuma termiņu līdz 2021. gadam, kad no zemes pircēja būšu saņēmis visu pielīgto summu,” turpina Andris, “līgumā norādīju, ka man aprēķinātos 1747,86 eiro no savas pensijas pašlaik nespēju samaksāt. Bet no Nodokļu pārvaldes Lielo nodokļu maksātāju apkalpošanas centra vadītājas J. Kundrātes saņēmu atteikumu.”

Kā VID amatpersona paskaidrojusi viņam, pagarināt nokavēto nodokļu maksājumu termiņu varot, pirmkārt, tikai līdz vienam gadam, otrkārt, tikai tādām nodokļu maksātājam, kurš... ir valstij parādā. Iznāk, ka nodokļa atvieglojumu maksājuma termiņa pagarinājumu godprātīgie maksātāji, kāds, piemēram, ir Andris Mukāns, nevar saņemt.

Kārtība noteikta likumā

Kā zināms, likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” noteikts, ka pārdevējam nav jāmaksā nodoklis, ja nekustamais īpašums viņam piederējis ilgāk par 60 mēnešiem, pēdējos 60 mēnešus līdz pirkuma līguma noslēgšanas dienai bijis viņa vienīgais īpašums, kā arī vismaz 12 mēnešus pēc kārtas bijis viņa deklarētā dzīvesvieta. Diemžēl neviens no šī likuma noteikumiem neskar pensionēto rīdzinieku Andri Mukānu. Pēc Zemesgrāmatas datiem, viņam pieder vairāki īpašumi, arī deklarētā dzīvesvieta ir citur. Citos gadījumos nodoklis 15% apmērā pārdevējam jāmaksā no īpašuma iegādes un pirkuma līgumā norādītās summas starpības.

VID jautāju, kāpēc Andrim jāmaksā nodoklis no naudas summas, kuru viņš rokās nemaz nav turējis un kuru, ja pircējs godprātīgi maksās, saņems tikai pēc četriem gadiem.

VID pārstāve Kristīne Augstkalne-Jaunbērziņa atbild, ka šāda kārtība noteikta likumā, kas ir spēkā no 2014. gada 1. janvāra. “Ja, pārdodot nekustamu īpašumu, pārdevējs saņem ienākumu ilgāk nekā triju gadu laikā, skaitot no gada, kad bijis noslēgts pirkuma līgums, tad uzskatāms, ka viss ar pārdošanu saistītais ienākums ir iegūts pirmo triju gadu laikā. Trešajā gadā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamajā ienākumā iekļauj atlikušo līgumā noteikto, bet nesaņemto summu neatkarīgi no tā, vai ienākums ir vai nav saņemts,” skaidro viņa.

VID soda bez brīdinājuma

Likumu nezināšana, protams, neatbrīvo nodokļu maksātāju no pienākuma tos pildīt. Taču ļoti labi zinot pensionētu ļaužu ierobežotās iespējas izsekot likumiem un to grozījumiem, tas, kā notiek likumu pantu piemērošana, pamatoti rada dibinātu sašutumu. Pārdodams nelielu, ap 700 kvadrātmetru zemes pleķīti, pensionētais rīdzinieks Andris Mukāns, neviena iepriekš nebrīdināts, uzreiz saņem paziņojumu par nodokļa parādu, aprēķināto kavējuma naudu un draudīgu brīdinājumu par parādu piedziņu piespiedu kārtā. Būtībā VID soda bez brīdinājuma, iedzenot parādos iedzīvotājus, kuriem to, iespējams, nekad nebūtu, ja tiktu laikus brīdināti.

Nesen intervijā “LA” VID ģenerāldirektore Ilze Cīrule gan solījusi, ka VID turpmāk ne tikai ziņošot iedzīvotājiem par pienākumu maksāt nodokļus, bet arī sniegsot padomus, kā tie jāmaksā un kādas sekas iestājas, ja tiek kavēti maksāšanas termiņi. Tāpat VID galvenā amatpersona solījusi pievērsties izsūtīto paziņojumu saturam, kurā pašlaik ierēdnieciski samudžinātā valodā (deviņās lappusēs – kā Andrim Mukānam piesūtītajā) ir uzskaitīti likumu panti un paragrāfi. Bet bieži paziņojumu saņēmējam tā arī netop skaidrs – jāmaksā nodoklis vai nav jāmaksā.

VID solījumi novērst trūkumus, protams, izskan cerīgi. Bet, kamēr nav izdarīti grozījumi likumā, tikmēr rīdzinieks Andris Mukāns noteikti nebūs pēdējais, kuru pret paša gribu ieskaita nodokļu maksātāju parādniekos.

Citēju rakstu: 2015. gada 11. decembrī no VID Nodokļu parādu piedziņas pārvaldes saņēmu vēstuli, ka par zemi gūto ienākumu neesmu deklarējis, tāpat no tā neesmu samaksājis iedzīvotāju ienākuma nodokli – kopā ar nokavējuma naudu – ap 400 eiro apmērā.”

VID pieprasījis Andrim Mukānam samaksāt šo summu līdz 2015. gada 28. janvārim... Ja nesamaksāšot labprātīgi, tad no 29. janvāra parādu un piedevām ar piedziņu saistītos izdevumus no viņa piedzīšot bezstrīda kārtībā VID amatpersona vai zvērināts tiesu izpildītājs.”

Pats Andris rakstu komentējis šādi:

„Sapratu, ka arī godājamais žurnālists Z. Dzeduļa kungs nav spējis līdz galam iedziļināties šajā VID saputrotajā lietā.

Brīdinājuma vēstule par piespiedu izpildi, kas datēta ar 11.12.2015. man tika izsūtīta 14.12.2015., bet es to saņēmu 16.12.2015.

Tūlīt zvanīju VID un jautāju konsultantei, kāpēc 11.12.2015. man liek maksāt līdz 28.01.2015., jo gads jau ir pagājis (autors Ābelskalns, parakstījusi A. Bruģe, Nodokļu parādu piedziņas pārvaldes Pirmās piedziņas daļas Rīgas Vidzemes priekšpilsēta nodaļas vadītāja, kurā, kā acīm redzams, vēstuli pat nebija izlasījusi, citādi diezin vai kļūda būtu pieļauta). Teica, ka noskaidrošot. “Skaidrošanas” rezultāts bija tāds, ka 21.12.2015. Akmeņkalns kopā ar Bruģi bez atvainošanās paziņoja, ka “tika pieļauta pārrakstīšanās kļūda” un jāmaksā līdz 28.12.2015.

No VID vēstule izsūtīta 21.12.2015., bet Ziemassvētku korespondences apstrādes apjoma problēmu dēļ tā līdz manai pasta nodaļai nonāca 28.12.2015. un manā pastkastītē nokļuva dienu vēlāk. Tad nu 29.12.2015. tiešām pirmsinfarkta stāvoklī skrēju uz VID, tur mani sūtīja no viena lodziņa pie otra, līdz, administratorei blakus stāvot, beigu beigās man izskaidroja manu “noziegumu” pret šo “valsti”.

Tajā pašā dienā samaksāju bankā nodokļa parādu par pirmo gadu un kavējumu naudu, kā arī aizpildīju deklarāciju par 2015. gada III un IV ceturksni, par ko man atkal uzrēķināja kavējumu naudu, ko automātiski atskaitīja VIDā no naudas, kas man pienācās kā kompensācija no IeIN par maksas medicīnas pakalpojumiem un zobu ārstēšanu.

Tad arī beidzot saņēmu 18.09.2015. VID lēmumu par manu datu pārbaudes rezultātiem uz 9. lpp., ko savā pastkastītē nebiju saņēmis, jo laikam sūtījums bija pazudis ceļā no Daugavpils, kur to bija sagatavojusi darbiniece Biriņa, un pārbaudījušas Gerķe un Višņakova, bet parakstījusi Šede.

Redziet nu, cik daudziem VID darboņiem vajadzēja strādāt vaigu sviedros, lai pamatotu, ka es ar gada laikā nesamaksātajiem 349,57 eiro (plus kavējumu nauda) esmu “izputinājis” šo “valsti” un tās VID ierēdņus.

Kad 9 lpp. garajā murgojumā izlobīju arī to, ka pēc 3 gadiem man būs jāsamaksā nodoklis par nākamajiem 4 gadiem, kaut gan naudu no pircēja nebūšu saņēmis, es 15.08.2015. lūdzu audienci pie Daces Pelēkās kundzes, kas tobrīd bija VID priekšnieces p.i.

Pēc nedēļas mani pieņēma Pelēkās kundze un vēl divi viņas darbinieki, kuri priekšnieces klātbūtnē paskaidroja, ka līdz šim man teiktais ir bijis kļūdainis, jo par 2016. gadu es vēl varot maksāt pa ceturkšņiem (Interesanti, kāda tad ir to VID darbinieku kompetence, kuri mani konsultēja iepriekš, vai tāda pati kā Ābelskalnam un Bruģei?). Taču 2017. gadā man gan būšot jāsamaksā visa atlikusi nodokļu summa uzreiz.

Tad uzrakstīju iesniegumu, kurā norādīju, ka esmu pensionārs un nevaru tos tūkstošus nomaksāt uzreiz, lai dod man pagarinājumu.

EDS sistēmā man atbildēja Nodokļu pārvaldes Lielo nodokļu maksātāju apkalpošanas centra vadītāja J. Kundrāte (sagatavojusi Anda Pūce), kura uz 2 A4 formāta teksta lappusēm atteica pagarināt termiņu līdz 2021. jūnijam, jo es, lūk, neko neesot parādā, tieši otrādi, man VID kontā esot 5,73 eiro pārmaxa (tā radās tāpēc, ka par 2015. gada III un IV ceturksni VID automātiski ieturēja IeIN no attaisnotajiem izdevumiem, bet atlikušos 5,73 eiro man nepārskaitīja, sak, jau jau “noziedznieks”, lai dotē valsti ar vismaz 5,73 eiro!)

“Lieliskais simtnieks” Saeimā, pēc Finanšu ministrijas kabinetos iemūrēto ierēdņu, kuri nekad nav saskārušies ar reālo dzīvi un par to arī nekad negrib neko zināt, sagatavotā likumprojekta, nu jau 68. gadus pēc 1949. gada padomijas politiskajām represijām, turpina represēt politiski represēto bērnus, kurus tagad dēvē arī par Sibīrijas bērniem. Cik ilgi turpināsies šis tiesiskais nihilisms?

Kāpēc man jābūt deklarētam kādā 1959. gadā celtā nepilsoņu tā dēvētajā vasarnīcā, faktiski - darbarīku noliktavā ar cauru jumtu, kas nav apdzīvojama pat vasarā? Kāpēc man 5. Saeima uzspieda piespiedu nomas līgumus par vairākiem mazdārziņiem, lai man tagad Rīgā liktu maksāt 1,5% nekustamā īpašuma nodokli, jo kā politiski represētajam man atlaides nepienākas vairākus gadus, es taču esmu DAUDZU ĪPAŠUMU (kopējā platība nav pat 5000 kvadrātmetru) īpašnieks, tātad atkal budzis...”